

Kurzus kódja(i): FLM-242.12

Kurzus címe: Klasszikus hollywoodi filmtörténet

Tanár neve: Kránicz Bence

Kurzus időpontja, helye: péntek 12:30-14:00, 34.

Kurzus típusa: előadás

Kurzus leírása: A filmtörténeti előadás a klasszikus hollywoodi filmtörténet legfontosabb tendenciáit, folyamatait, összefüggéseit mutatja be, elsősorban a hangosfilmváltástól a hatvanas évek derekáig tartó periódust. A klasszikus hollywoodi filmstílust egyfelől mint az amerikai nemzeti filmtörténet paradigmatis formáját, másfelől mint a filmnyelvek alakulására globálisan ható kifejezési módot elemezzük. Ennek megfelelően a klasszikus hollywoodi film ipari, technológiai, esztétikai és ideológiai aspektusaival foglalkozunk történeti összefüggésben.

1. Közelítések a klasszikus HW értelmezéseihez: ipar, technológia, esztétika, ideológia. A HW-i ipar: a gyártás, a terjesztés és a stúdiórendszer változásai HW kialakulásától a negyvenes évek végéig. Hollywood önértelmezései.
2. Technológiai átalakulások HW-ban a hangosfilm megjelenésétől az ötvenes évekig
3. Sztárrendszer Hollywoodban. Charlie Chaplin és a burleszk, John Wayne és a western
4. Hollywood a pre-code és a post-code korszakban. A klasszikus HW-i filmstílus.
5. A klasszikus HW műfajai: melodráma és romantikus vígjáték
6. A klasszikus HW műfajai: gengszterfilm és horrorfilm
7. Európai stílusiskolák hatásai a negyvenes években: expresszionista és realista tendenciák
8. Szerzőiség a klasszikus HW-ban
9. Ideológiai változások az ötvenes években: párkapcsolat és család
10. Ideológiai változások az ötvenes években: közösség és nemzet
11. HW peremvidéke: B-filmek, Poverty Row, függetlenek
12. A klasszikus HW alkonya és a Hollywoodi Reneszánsz

Kurzus teljesítésének követelményei: Írásbeli teszt a félév végén. A teszt csak abban az esetben értékelhető, ha első részében, a kötelező filmekről szóló filmismereti teszten a hallgató legalább 50%-os eredményt ér el. A kötelező filmek és olvasmányok ismerete a kurzus elvégzésének alapvető feltétele.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek

Elsajátítandó kompetenciák:

tudás: a hallgatók alapvető ismeretekre tesznek szert a klasszikus hollywoodi filmtörténet legfontosabb tendenciáiról, sarokpontjairól
képesség: filmtörténeti folyamatok, összefüggések áttekintése és értelmezése
attitűd: a filmtörténet társadalomtörténeti, esztétikai, ipari és ideológiai meghatározottságainak feltárása és kritikai megismerése

Módszer: filmtörténeti áttekintés és fókuszált esettanulmányok, kiemelten a Bordwell–Staiger–Thompson-féle historikus formalizmus módszere szerint

Kötelező / ajánlott filmek:

1.
kötelező: Sullivan utazásai (Sullivan's Travels, 1941), A szörnyeteg és a szépség (The Bad and the Beautiful, 1952)
ajánlott: What Price Hollywood? (1932), A Star Is Born (1937), Sunset Boulevard (1950), In a Lonely Place (1951), The Big Knife (1955)
2.
kötelező: Óz, a csodák csodája (The Wizard of Oz, 1939), Ének az esőben (Singin' in the Rain, 1952)
ajánlott: The Jazz Singer (1927), 42nd Street (1933), Snow White and the

Seven Dwarves (1937), Gone With the Wind (1939), Meet Me in St. Louis (1944), House of Wax (1953)

3.

kötelező: Nagyvárosi fények (City Lights, 1931), Hatosfogat (Stagecoach, 1939)

ajánlott: Modern Times (1936), The Great Dictator (1940), Monsieur Verdoux (1947), Red River (1948), Rio Bravo (1959), The Man Who Shot Liberty Valance (1962)

4.

kötelező: Waterloo Bridge (1931), Waterloo Bridge (1940)

ajánlott: She Done Him Wrong (1932), Babyface (1933), The Front Page (1931), His Girl Friday (1940)

5.

kötelező: Virradat (Sunrise, 1927), Becsületes megtaláló (Trouble in Paradise, 1932)

ajánlott: Way Down East (1920), The Wedding March (1928), The Crowd (1928), Design for Living (1933), Nothing Sacred (1937), Bringing Up Baby (1938)

6.

kötelező: A sebhelyesarcú (Scarface, 1932), King Kong (1933)

ajánlott: Underworld (1927), Little Caesar (1931), Public Enemy (1931), Dracula (1931), Frankenstein (1931), Dr. Jekyll and Mr. Hyde (1931), Freaks (1932)

7.

kötelező: A máltai sólyom (The Maltese Falcon, 1941), Férfiszenvedély (The Lost Weekend, 1945)

ajánlott: Fury (1936), You Only Live Once (1937), Double Indemnity (1944), The Killers (1946), Night and the City (1950)

8.

kötelező: Forgószeél (Notorious, 1946), Hátsó ablak (Rear Window, 1954), Aranypolgár (Citizen Kane, 1941), A gonosz érintése (Touch of Evil, 1958)

ajánlott: Rebecca (1940), Spellbound (1945), Strangers on a Train (1951), The Magnificent Ambersons (1942), The Lady from Shanghai (1947)

9.

kötelező: Hétévi vágyakozás (The Seven Year Itch, 1955), Haragban a világgal (Rebel Without a Cause, 1955)

ajánlott: The Moon is Blue (1953), Roman Holiday (1953), The Apartment (1960), All That Heaven Allows (1955), Bigger Than Life (1956), Written on the Wind (1956)

10.

kötelező: Délidő (High Noon, 1952), Az üldözők (The Searchers, 1956), A testrablók támadása (Invasion of the Body Snatchers, 1956)

ajánlott: The Gunfighter (1950), Shane (1953), River of No Return (1954), The Thing From Another World (1951), The Day The Earth Stood Still (1951)

11.

kötelező: Outrage (1950), A Bucket of Blood (1959)

ajánlott: Reefer Madness (1936), Detour (1945), The Tingler (1959), Little Shop of Horrors (1959), Shadows (1959), Scorpio Rising (1963)

12.

kötelező: Másolatok (Seconds, 1966), Bonnie és Clyde (Bonnie and Clyde, 1967), Diploma előtt (The Graduate, 1967)

ajánlott: The Manchurian Candidate (1962), Cleopatra (1963), It's a Mad Mad

Mad Mad World (1963), The Pawnbroker (1964), The Sound of Music (1965), Mickey One (1965)

Ismertnek vett filmek: Hátsó ablak, Aranypolgár, Délidő, Bonnie és Clyde

Kötelező / ajánlott irodalom: Kötelező irodalom:

Bordwell, David – Kristin Thompson: *A film története*. Ford. Módos Magdolna. Budapest: Palatinus, 2007. 91–100. (A klasszikus hollywoodi film); 167–190. (A némafilmkorszak utolsó évei Hollywoodban: 1920–1928); 217–224. (Hangosfilmek az Egyesült Államokban); 237–262. (A hollywoodi stúdiórendszer, 1930–1945); 349–377. (Az amerikai film a háború utáni korszakban, 1945–1960)

Amengual, Barthélemy: Testvére-e Chaplin Charlie-nak? Ford. dr. Füle Károlyné. *Filmkultúra*, 1989. különszám, 61–69.

Bazin, André: Orson Welles. Ford. Erdélyi Z. Ágnes. In: Bazin: *Mi a film?* Budapest: Osiris, 2002. 257–326.

Benke Attila: Legendák revíziója. Adalékok Király Jenő westernelméletéhez. *Metropolis*, 2013/04. 52–67. URL: <https://metropolis.org.hu/legendak-revizioja>

Bordwell, David: *Elbeszélés a játékfilmben*. Ford. Pócsik Andrea. Budapest: Magyar Filmintézet, 1996. 169–178. (A klasszikus elbeszélésmód: a hollywoodi példa)

Elsaesser, Thomas: A hang és a téboly történetei. Jegyzetek a családi melodrámról. Ford. Fábics Natália. *Metropolis*, 2012/03. 14–35.

Füzi Izabella: Bevezetés Hitchcockba. Szempontok a narratív, dramaturgiai, műfaji és szerzői elemzéshez. In: Füzi Izabella (szerk.): *Hitchcock. Kritikai olvasatok*. Szeged: Pompeji, 2010. 8–38.

Hansen, Miriam Bratu: Az érzéletek tömeggyártása: a klasszikus film mint vernakuláris modernizmus. Ford. Füzi Izabella. *Apertúra*, 2018. tavasz.

URL: <https://www.apertura.hu/2018/tavasz/hansen-az-erzekletek-tomeggyartasa-a-klasszikus-film-mint-vernakularis-modernizmus/>

Király Jenő: *Mágikus mozi*. Budapest: Korona, 1998. 169–227. (A nyers és a hamu)

Kráncz Bence: Képtest, egy lélek. Mivel foglalkozik a sztártudomány? *Pannonhalmi Szemle* 24 (2016/4), 95–104.

Morin, Edgar: A sztár mint árucikk. Ford. Hollós Adrienne. In: Balogh Gyöngyi (szerk.): *Kommunikációelméleti szöveggyűjtemény III*. Budapest: Tankönyvkiadó, 1979. 84–86.

Pápai Zsolt: *Hollywoodi Reneszánsz*. Budapest: Gondolat, 2020. 40–68. (1.2. A kontextualizálás lehetőségei; 1.3. Recesszió és liberalizáció: gazdaság- és intézménytörténeti kontextus.)

Varró Attila: Sötét átjárók: Film noir adaptációk a 40-es évek nyitányán. *Apertúra*, 2022. tél. URL: <https://www.apertura.hu/2022/tel/varro-sotet-atjarok-film-noir-adaptaciok-a-40-es-evek-nyitanyan/>

Warshow, Robert: A gengszter mint tragikus hős. Ford. Megyeri Lili. In: Balogh Gyöngyi (szerk.): *Kommunikációelméleti szöveggyűjtemény III*. Budapest: Tankönyvkiadó, 1979. 175–180. o.

Ajánlott olvasmányok:

Balio, Tino (szerk.): *The American Film Industry. Revised Edition*. Madison: The University of Wisconsin Press, 1985.

Biskind, Peter: *Seeing is Believing. How Hollywood Taught Us to Stop Worrying and Love the Fifties*. New York: Pantheon Books, 1983.

Bordwell, David – Janet Staiger – Kristin Thompson: *The Classical Hollywood Cinema. Film Style & Mode of Production to 1960*. London: Routledge, 1985.

Neale, Steve (szerk.): *The Classical Hollywood Reader*. London – New York: Routledge, 2012.

Schatz, Thomas: *The Genius of the System. Hollywood Filmmaking in the Studio Era*. New York: Pantheon Books, 1988.
